

AKVIZICIJE

ZBIRKE GALERIJE ANTUNA AUGUSTINČIĆA

Otkupi i lijevanja | Pokloni i ustupanja

STUDIO GALERIJE ANTUNA AUGUSTINČIĆA | 6.VI.–6.IX.2020.

AKVIZICIJE

ZBIRKE GALERIJE ANTUNA AUGUSTINČIĆA

Otkupi i lijevanja | Pokloni i ustupanja

STUDIO GALERIJE ANTUNA AUGUSTINČIĆA | 6.VI.–6.IX.2020.

Profesor na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, majstor kipar i akademik Antun Augustinčić (Klanjec, 1900. – Zagreb, 1979.) živio je i stvarao u Zagrebu, a svoju spomeničku aktivnost razgranao širom svijeta. Usprkos tomu, njegove veze s rodnim Klanjcem i Klanjčanima ostale su postojane. To je bio jedan od razloga da potkraj 1960-ih godina donese odluku o donaciji svog kiparskog opusa Klanjcu. Odluku je uvjetovao dogovorom s tadašnjom Skupštinom općine Klanjec o izgradnji galerije u kojoj bi njegovi reprezentativni radovi bili izloženi. U veljači 1970. godine potpisuje darovnicu kojom poklanja sva svoja kiparska djela „rodnom mjestu Klanjec, odnosno navedenoj galeriji“,¹ zadržavajući autorska prava za sebe i svoju obitelj. Izgradnja je trajala do 1976. godine kada je Galerija Antuna Augustinčića otvorena za javnost izložbom reprezentativnih radova koje je odabrao sam autor i donator. Tri godine kasnije, Augustinčić je umro u Zagrebu, a urna s njegovim pepelom je, po njegovoj želji, položena podno skulpture *Nošenje ranjenika* ispred ulaza u klanječku Galeriju. Od tada do danas Galerija je prošla razvojni proces od izložbenog prostora Augustinčićevih djela do muzeja skulpture u širokom opsegu tog pojma.

Donacija Antuna Augustinčića po njegovoj je smrti obuhvaćala tristotinjak jedinica, od kojih su najveći dio činila gipsana djela, manji broj u bronci, glini i plastelinu. U klanječkoj Galeriji bio je smješten reprezentativan, Augustinčićev odabir, no većina doniranih djela bila je i dalje pohranjena u prostorima njegove Majstorske radionice na zagrebačkom Jabukovcu te manjim dijelom u Gliptoteci JAZU. Galerija nije imala projektiran depo za smještaj tih radova, pa je tadašnje rukovodstvo uložilo znatne napore da za njih osigura adekvatan smještaj u Klanjcu.² Nakon što su djela s Jabukovca i iz Gliptoteke dopremljena u Klanjec, Galerija je pristupila cjelovitoj muzealizaciji darovanog kiparskog opusa. Uz skrb za muzejsku građu, njenu obradu i prezentaciju, ozbiljno je započela i politiku prikupljanja. U početku su muzejsku građu i predmet sabiranja činila samo djela Antuna Augustinčića, okupljena u Zbirku Galerije Antuna Augustinčića. Proširenjem muzejskog rada i interesa fundus se povećavao djelima i drugih likovnih umjetnika okupljenima od 1992. godine u Zbirku Salona Galerije Antuna Augustinčića.³ Danas Zbirka Galerije Antuna Augustinčića obuhvaća 393, a Zbirka Salona Galerije Antuna Augustinčića 81 inventarnu jedinicu.

¹ Darovnica od 10. veljače 1970. čuva se u muzejskoj dokumentaciji Galerije Antuna Augustinčića u Klanjcu.

² Tadašnja direktorica Galerije bila je Slavica Marković. Radovi su smješteni u jednom dijelu prizemlja obližnjeg franjevačkog samostana te u netom otkupljenim prostorima: bivšoj klanječkoj ljekarni koja postaje upravnom zgradom te u prostoru bivšeg klanječkog kina koji se adaptira u depo.

³ Odluka o osnivanju Zbirke Salona GAA, koju je 28. 12. 1992. donijela tadašnja ravnateljica Snježana Pintarić, čuva se u muzejskoj dokumentaciji GAA.

Povodom 50. obljetnice Augustinčićeve darovnice i 120. obljetnice njegova rođenja ovom izložbom predstavljamo rezultate sabiranja Augustinčićevih djela u njegovoj Galeriji od zasnutka do danas. Povećanje od početnih tristotinjak do današnjeg broja od 393 inventarne jedinice ostvarilo se donacijama, otkupima i lijevanjem u broncu. U ovaj smo pregled uključili sve poklone (ustupanja) i otkupe te odljeve u bronci onih skulptura čije gipsane modele Galerija nema u svom fundusu. Odljevi u bronci koje Galerija kontinuirano izrađuje po gipsanim modelima iz svog fundusa svojevrsna su zaštita i unapređenje postojeće muzejske građe te nisu obuhvaćeni ovim pregledom akvizicija. Također nisu uključena ni djela drugih autora koja čine Zbirku Salona Galerije. U konačnici možemo ustvrditi kako je do danas za Zbirku Galerije Antuna Augustinčića u Klanjcu prikupljeno ukupno 56 djela: 46 skulptura, 9 crteža i jedna medalja. U kontekstu načina nabave, 15 djela je darovano ili ustupljeno, 38 otkupljeno od privatnih vlasnika u Hrvatskoj, Srbiji, Njemačkoj i Švicarskoj, a tri su lijevana po predlošcima izvan galerijskog fundusa: dva po brončanim spomeničkim figurama te jedan po gipsanom modelu iz Gliptoteke HAZU. Od svih 56 dosad prikupljenih djela 15 ih je u stalnom postavu Galerije, a ostala su prikladno smještena u novoj čuvaonici Studija Galerije Antuna Augustinčića. Većina ih je predstavljena na povremenim izložbama i(li) publicirana, no neka su dosad bila nepoznata javnosti. S obzirom da prva akvizicija potječe iz 1980. godine, izložbom *Akvizicije Zbirke Galerije Antuna Augustinčića* ujedno obilježavamo i 40 godina sustavnog prikupljanja Augustinčićevih djela u klanječkoj Galeriji.

Od prvih donacija (1980.) i otkupa (1983.) Galerija je svoju politiku prikupljanja temeljila na nastojanju da, u skladu s financijskim mogućnostima i uz poštivanje profesionalnih kodeksa i protokola, obogati fundus djelima koja će doprinijeti potpunijem sagledavanju Augustinčićeva opusa. Prema *Programu otkupa muzejske građe Galerije Antuna Augustinčića* »...otkupna politika Galerije temelji se na namjeri da što bolje upotpunimo ostavštinu Antuna Augustinčića, kako bismo što cjelovitije mogli sagledati i prikazati njegov kiparski opus. Stoga prioritet pri otkupu dajemo djelima koja nisu uključena u njegovu ostavštinu Galeriji. U prvom redu to su Augustinčićevi rani radovi. Budući da Augustinčićevu ostavštinu većinom čine gipsani modeli te prema njima lijevani brončani odljevi (uglavnom lijevani poslije Augustinčićeve smrti za potrebe stalnog postava i u svrhu zaštite), drugi prioritet dajemo originalnim brončanim skulpturama (dakle broncama lijevanim za Augustinčićeva života i uz njegovu autorizaciju). Krajnji cilj nam je, dakle, sve faze njegova opusa što potpunije zastupiti sa što više originala.«⁴

U popratnom katalogu akvizicija Zbirke Galerije Antuna Augustinčića, radi bolje preglednosti, prikupljena su djela grupirana prema načinu nabave: otkupi i lijevanja u broncu te pokloni i ustupanja. Uz osnovne kataloške podatke te identifikacijski opis ili životopis, gdje god je to bilo moguće naveden je kontekst djela unutar Augustinčićeva opusa i okolnosti nabave.

⁴ B. Pejković: *Program otkupa muzejske građe Galerije Antuna Augustinčića*. Dokumentacija Galerije Antuna Augustinčića, ur. br. 91/99 od 27. 9. 1999.

OTKUPI I LIJEVANJA

Muški torzo, oko 1957.

- bronca
- vis. 33 cm
- sign. na lijevoj nozi: AUGUSTINČIĆ
- inv. br. GA-180
- otkup od Hansa Schütza 1983.

Figura nagog muškarca pognutog u snažnom pokretu prema naprijed s osloncem na lijevu nogu, a s desnom ispruženom unatrag. Desno rame izbačeno naprijed, a lijevo zabačeno unatrag. Glava s petokrakom na kapi rezana u gornjoj trećini, ruke neposredno ispod ramena, a noge ispod koljena. Figura predstavlja skicu spomeničkih razrada: identičnu kompozicijsku shemu Augustinčić je iskoristio za spomenik *Našoj borbi* 1959. u Klanjcu, gdje je oblikovno cjelovito definirao nagu figuru s puškom u lijevoj ruci za *Spomenik etiopskom partizanu* u Holleti (1957.) s odjevenom figurom, te u skicama za nerealizirani spomenik u Prilepu gdje figura u desnoj ruci nosi baklju. Varijantu s obje ispružene ruke i plaštom na leđima izveo je kao *Spomenik NOB* u Gradcu otkriven 1972. godine. Za razliku od spomeničkih realizacija, skica je zadržala svježinu neposredne modelacije.

Skulptura je otkupljena 1983. od Hansa Schütza iz Münchena. Izložena je u prvoj dvorani stalnog postava Galerije.

Melodija / Akord / Muzika / Djevojke s gitarom, 1928.

- reljef, bronca
- 70 x 59 cm
- sign. d. d.: AUGUSTINČIĆ
- inv. br. GA-273
- otkup od Nade Žepić 1986.

Uleknuti reljef s prikazom dviju djevojaka u lijevom profilu koje pjevaju i sviraju gitare nastao je nakon Augustinčićeva povratka iz Pariza, u kojemu je živio tijekom 1925. i 1926. godine. U Parizu je, među ostalim, izlagao na velikoj Međunarodnoj izložbi dekorativnih umjetnosti i moderne industrije (*Exposition Internationale des Arts décoratifs et industriels modernes*) 1925. godine, zaslužnoj za inauguraciju pojma *art déco*. Repeticija morfoloških elemenata poput valovite kose i draperije, stilizacija i elegancija detalja poput prstiju na rukama, tipična su obilježja *art décoa*. Kamena verzija ovog reljefa pod nazivom *Akord* izlagana je prvi put na XXVI. proljetnom salonu u Umjetničkom paviljonu u Zagrebu, od 15. travnja do 15. svibnja 1928.

Reljef je otkupljen od Nade Žepić-Novaković iz Zagreba 1986. godine. U stalnom je postavu Galerije, u dijelu kojim je predstavljeno Augustinčićevo mladenačko stvaralaštvo.

Otmica / Proljeće, 1928. (1939./1940.)

- reljef, mramor
- 62 x 72 cm
- sign. l. d.: AUGUSTINČIĆ
- inv. br. GA-274
- otkup od Branke Antić 1986.

Uleknuti mramorni reljef s dinamičnom kompozicijom dvaju isprepletenih likova: slijeva ženski lik s tunikom oko bokova, u egzaltiranoj gesti desne ruke iznad glave snažno je usmjeren ulijevo; iza nje muški lik s plaštem koji vijori iza leđa u desnom profilu rukom hvata ženinu nadlakticu. Površina likova je glatka, a pozadina grubo obrađena potezima dljeteta. Reljef je sličnih stilskih obilježja kao i prethodni, s dominantnim obilježjima *art déco*a te je također izlagan na XXVI. proljetnom salonu. Ovaj primjerak klesao je 1939. – 1940. po Augustinčićevom predlošku kipar Grga Antunac (Šibenik, 1906. – Zagreb, 1970.), dugogodišnji Augustinčićev suradnik u izvedbi kamene plastike (*Spomenik palim Krajišnicima* na Šehitlucima, primjerice).

Reljef je bio ugrađen u zid iznad kamina u vili obitelji Antić u Bakru, a otkupljen je 1986. godine od Branke Antić iz Zagreba. U stalnom postavu Galerije reljef je također na zidu, gdje predstavlja Augustinčićevu komornu skulpturu mladenačke faze.

Portret žene / Nada Mikačić, 1923.

- drvo
- vis. 57,5 cm
- sign. d. d.: A. AUGUSTINČIĆ 1923
- inv. br. GA-275
- otkup od Eleonore Mirković 1986.

Iz grubo tesanog komada lipova drva izrastaju glatko obrađena glava na dugom vratu i šaka desne ruke dugih prstiju. Izražajna fizionomija napregnutog izraza lica ekspresivni je portret Augustinčićeve supruge Nade Mikačić.

Nada Mikačić (Split, 1895. – Zagreb, 1972.), kći tajnika splitske općine, humanista i publicista Dujma Mikačića i supruge kipara Antuna Augustinčića. Nakon položene mature na Državnoj realnoj gimnaziji u Splitu godine 1920. upisala se na Kraljevsku akademiju za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu, gdje dva semestra studira keramiku kod Hinka Juhna, a radove izlaže 1923. godine u Splitu. Nakon udaje za Antuna Augustinčića (1924.) zapostavila je vlastitu umjetničku karijeru i posvetila se obitelji.

Skulptura je otkupljena od Eleonore Mirković iz Züricha 1986. godine. U stalnom je postavu Galerije, izložena kao prva u nizu portreta.

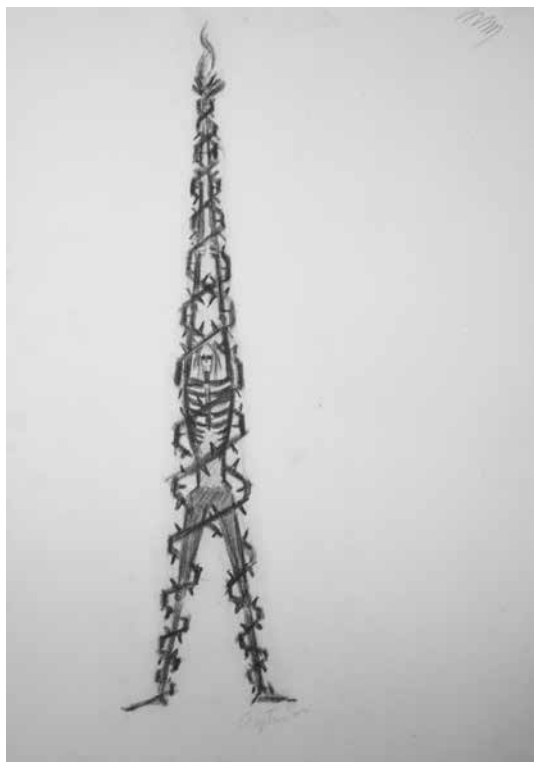

Ivan Sabolić: *Portret Antuna Augustinčića*, 1980.

- bronca
- vis. 62 cm
- sign. d. d.: TONČEKU U SPOMEN / SABOLIĆ
- inv. br. GA-276
- otkup od Ivana Sabolića 1985.

Portret Antuna Augustinčića izložen u predvorju Galerije djelo je kipara i akademika Ivana Sabolića (Peteranec, 1921. – Zagreb, 1986.), Augustinčićeva učenika, dugogodišnjeg suradnika i nastavljača njegove Majstorske radionice za kiparstvo. Iako znan po kiparskim djelima čiju je formu reducirao do granica apstrakcije, Sabolić je ovaj portret izveo dinamičnom modelacijom nalik Augustinčićevoj. Tako je, osim očite portretne sličnosti, i izvedbom načinio (vjero)dostojan *hommage* svom učitelju.

Skulptura je otkupljena od autora, Ivana Sabolića, u Zagrebu 1985. godine.

Skica za spomenik u Dachauu, 1959.

- ugljen na papiru
- 41 x 30 cm
- sign. s. d.: Augustinčić
- inv. br. GA-280
- otkup od Josipa Kroflina 1988.

Skica za spomenik u Dachauu neposredan je zapis ideje, spontanog i energičnog poteza, spoj ekspresivnog likovnog jezika i simboličkog prikaza. Okomica je raspoređena na papiru, ali nema naznake okolnog prostora ili ambijenta budućeg spomenika. Kako se nije pristupilo pregovorima za realizaciju spomenika, ostala je samo ideja dokumentirana ovim crtežom te gipsanom skicom u fundusu Galerije (GA-128).

Crtež je otkupljen od dugogodišnjeg Augustinčićeva suradnika, ljevača Josipa Kroflina, u Zagrebu 1988. godine.

Skica za Spomenik žrtvama fašizma u Sisku, 1963.

- flomaster i ugljen na papiru
- 31 x 41 cm
- sign. s. d.: AUGUSTINČIĆ
- inv. br. GA-281
- otkup od Josipa Kroflina 1988.

Crtež spomenika u Sisku razrađen je, pažljivo komponiran i koloriran. Usredotočen je na detalje, raspored masa i položaj spomenika u prostoru, pa se čini da je to već završna verzija. Vidi se kako je Augustinčić vrlo ambiciozno zamislio sisački spomenik, s povorkama konjanika i razvijenim plohamu arhitekture nalik zastavama. Ostvareni spomenik na sisačkom groblju Viktorovac, usprkos veličajnosti, ipak je skromniji od zamišljenog i ovjekovječenog u crtežu.

Crtež je otkupljen od Josipa Kroflina u Zagrebu 1988. godine.

Glava kralja Aleksandra, 1935.

- gips
- vis. 35 cm
- bez signature
- inv. br. GA-304
- otkup od Maje Vandura 1990.

Glava muškarca stisnutih usana i strogog izraza lica, kose začesljane udesno, duboko urezanih bora na čelu i nosa povijenog hrpta, predstavlja glavu Aleksandra I. Karađorđevića (Cetinje, 1888. – Marseille, 1934.), regenta Kraljevine SHS (1918. – 1921.), kralja Kraljevine SHS (1921. – 1929.) te kralja Kraljevine Jugoslavije (1929. – 1934.). S obzirom na specifičnu modelaciju (široke plohe bez detaljiziranja, zaglađena površina, oči bez zjenica, forma rezana neposredno iznad vrata), najvjerojatnije nije riječ o portretu u klasičnom smislu nego o fragmentu gipsanog modela spomeničke figure. Moguće je da je ova glava dio spomeničke figure kralja Aleksandra, postavljene 1935., a srušene 1945. godine na glavnom trgu u Varaždinu.

Skulptura je otkupljena od Maje Vandura 1990. godine.

Glava kralja Petra, 1937.

- gips
- vis. 34,5 cm
- bez signature
- inv. br. GA-305
- otkup od Maje Vandura 1990.

Glava muškarca strogog pogleda, jakih brkova i obrva sa šapkom na glavi i krutim ovratnikom moguće je također fragment gipsanog modela spomenika. U ovom slučaju riječ bi bila o glavi kralja Petra I. Karađorđevića (Beograd, 1944. – 1921.), kralja Srbije (1903. – 1918.) i Kraljevine SHS (1918. – 1921.), oca Aleksandra I. Karađorđevića. Figura kralja Petra bila je jedna od dvije Augustinčićeve konjaničke figure posvećene kraljevima Petru i Aleksandru Karađorđeviću, postavljene 1937. godine na Dušanovom mostu u Skoplju.

Skulptura je otkupljena od Maje Vandura 1990. godine.

Djevojka i mladić s gitarama, 1928.

- reljef, gips
- 82 x 46 cm
- sign. d. d.: AUGUSTINČIĆ 928
- inv. br. GA-317
- otkup od Nedjeljka Vukasovića 1995.

Reljef djevojke u prednjem planu i mladića iza nje koji stojeći sviraju gitare. Glave su im usmjerene udesno, oslanjaju se na desnu nogu, a vratovi gitara usmjereni su ulijevo. Na vratovima gitara bez žica i pragova ruke su u položaju imaginarnog hvata. Poput reljefa *Otmica* i *Melodija*, nastalih u istom razdoblju, i u ovom samostojećem reljefu vidljiva je repeticija linija te elegantna artdekoovska stilizacija kose, prstiju i draperije; melodiozna sinteza oblikovanja i sadržaja.

Skulptura je otkupljena od Nedjeljka Vukasovića iz Zagreba 1995. godine. Danas brončanim odljevom ovog reljefa započinje stalni postav prve dvorane Galerije.

Mali konjanik / Kraljević Marko, 1935.

- bronca
- vis. 25,5 cm
- sign. na plinti: AUGUSTINČIĆ
- inv. br. GA-319
- otkup od Mladena Lendvaja 1996.

Augustinčić je polovinom 1930-ih započeo svoje bavljenje konjaničkim spomenicima, kiparskom disciplinom u kojoj će dosegnuti vrhunsku svjetsku razinu. Jednu od prvih skica za konjanički spomenik izveo je tematski usmjeren na bitku na Kosovu polju i legendarni lik Marka Kraljevića. Kompozicija uspravnog jahača na snažnom konju širokog vrata, pognute glave i podignute prednje noge utjelovljuje snagu i dinamiku te će tu shemu varirati na brojnim svojim kasnijim spomenicima.

Skulptura je otkupljena od Mladena Lendvaja iz Sv. Ivana Zeline 1996. godine. Dodatni razlog otkupu predstavljala je pripadajuća plinta sa zalijepljenom etiketom odozdo, koja svjedoči kako je skulptura bila izlagana u Moskvi 1935. godine pod imenom »Mali konjanik«.

Rudar, skica, 1939.

- bronca
- vis. 42 cm
- sign. d. d.: AUGUSTINČIĆ
- inv. br. GA-320
- otkup od Mladena Lendvaja 1996.

Potkraj 1930-ih godina tadašnji ministar narodnog zdravlja u jugoslavenskoj Vladi Dragiša Cvetković naručio je od Augustinčića skulpturu za sjedište Međunarodnog ureda rada u Ženevi. Augustinčić je, iskoristivši jednu raniju razradu skulpture kao predložak, izveo 2,20 metara visoku figuru zagorskog rudara u snažnom zamahu pijukom, rad koji izvrsno ocrta Augustinčićev socijalni angažman i koji se tematski savršeno uklopio u djelovanje te organizacije. Brončani *Rudar* je postavljen 1939. godine u Ženevi, a gipsani model spomenika izložen je u stalnom postavu Galerije. Primjerke ove skice u bronci nalazimo u muzejskim fundusima (Gliptoteka HAZU, Zagreb; Muzej Jugoslavije, Beograd) te privatnim zbirkama u zemlji i inozemstvu. Interesantan je podatak da je primjerke te brončane skice diplomatski protokol SFRJ darovao kao državnički poklon istaknutim predstavnicima prijateljskih zemalja (Velika Britanija, SSSR, Tanzanija).

Ovaj primjerak otkupljen je od Mladena Lendvaja iz Sv. Ivana Zeline 1996. godine.

Portret Luje Novaka, 1933.

- bronca
- vis. 34 cm
- sign. l. d.: AUGUSTINČIĆ
- inv. br. GA-322
- otkup od Carmen Brlić-Jovanović 1999.

Lujo Novak (1883. – 1945.), pravnik, publicist i načelnik kabineta Ministarstva šumarstva i ruda tijekom 1920-ih godina. Živio u Zagrebu i Beogradu i prijateljevao s Augustinčićem. Prevodio s poljskog (Maria Rodziewiczówna: *Kasja. Društveni roman iz varšavskoga svijeta*, Zagreb, 1920.), pisao o političkim temama (*Seljačko gibanje u Evropi*, 1925.; *Iza kulisa jedne presude*, 1933.), a u periodici objavljivao polemičke članke (*Dva stajališta g. Lazara Radivojevića / povodom ugovora za građenje željeznica*, 1935.)

Gipsani model u fundus je prispio Augustinčićevom donacijom, a po njemu je 1982. godine Galerija dala lijevati jedan brončani primjerak (GA-165) u Ljevaonici LIKUM-a u Zagrebu. Ovaj, tamno patinirani i signirani brončani primjerak otkupljen je 1999. godine od Carmen Brlić-Jovanović iz Vukovara i postavljen u dvoranu s portretima stalnog postava Galerije.

Ženski torzo, oko 1940.

- reljef, gips
- vis. 74,5 cm
- bez signature
- inv. br. GA-330
- otkup od Rajke Tončić-Gregl 1998.

Ženski torzo izveden u gipsu, grube površine i nepatiniran, rezan iznad koljena i impostiran sa sugestijom kontraposta s osloncem na lijevoj nozi. Datacija je utemeljena na komparaciji s brončanim ženskim torzom iz 1941. godine u stalnom postavu Galerije, koji je oblikovan kao gotovo zrcalni odraz ovog gipsanog primjerka, izražene muskulature u predjelu trbuha, gotovo identično oblikovanih dijelova tijela i neobrađenog podnožja. Za razliku od brončanog torza izvedenog u punom volumenu, ovaj je torzo sprijeda u punom plasticitetu, no izveden je bez stražnje strane, što ga tehnički gledano čini reljefom. Spomenuti primjerci predstavljaju ishodišnu točku niza ženskih torza koje će Augustinčić intenzivno raditi 1950-ih godina.

Skulptura je 1998. godine otkupljena od Rajke Tončić-Gregl iz Zagreba.

Žena koja sjedi / Odmor / Tuga, oko 1930.

- bronca
- vis. 58 cm
- sign. d. d.: A. Augustinčić
- inv. br. GA-331
- otkup od Helly Polić 1998.

Skulptura, gola ženska figura duge kose, glave naslonjene na lijevo rame utjelovljuje seriju ženskih figura izrazite lirčnosti s reminiscencijama artdekoovske stilizacije. Nostalgičnih asocijacija, idealno je poslužila kao nadgrobna figura na grobnici obitelji Vajda na zagrebačkom Mirogoju. Gipsani modeli za varijantu te skulpture većih dimenzija (visina 86 cm), nalaze se u privatnom vlasništvu u Zagrebu te u Gliptoteci HAZU, a brončani odljev u fundusu Muzeja grada Novog Sada.

Ovu skulpturu Galerija je 1998. godine otkupila od Helly Polić iz Züricha. Otac Helly, dr. Marko Polić, kupio je ovu skulpturu od jedne dubrovačke obitelji. Danas *Tuga* oplemenjuje Park skulptura Galerije.

Ljubavnici, 1920. – 1923.

- reljef, bronca
- vis. 72 cm
- inv. br. GA-333
- otkup od Katice Milčić 1999.

Plitki reljef izražene stilizacije i kompozicijske okomice prikazuje dvije sljubljene figure, veći muški lik koji kleči na desnoj nozi i manji ženski koji sjedi na muškarčevu lijevu koljenu.

Ovaj reljef predstavlja jedan od rijetkih Augustinčićevih radova iz tih godina, a otkupljen je od Augustinčićeve nećakinje Katarine Milčić u Klanjcu 1999. godine.

Majka s djecom, 1920.

- lapor
- vis. 20 cm
- sign. na plinti: AUGUSTINČIĆ
- inv. br. GA-336
- otkup od Katice Milčić 1998.

Kompozicija majke koja sjedi na kubusu i na koljenima drži djecu jedan je od najranijih sačuvanih kiparskih radova Antuna Augustinčića i svjedoči o iznimnom likovnom talentu. U to je vrijeme Augustinčić studirao kiparstvo u Zagrebu kod R. Valdeca i R. Frangeša Mihanovića te često nožićem u mekom laporu rezbario figure malog formata. Dobro proporcionirane nage figure te meki, valoviti pregibi u secesijski isprepletenoj kompoziciji evociraju Rodina i Meštrovićev *Zdenac života*.

Skulptura je otkupljena od Katarine Milčić u Klanjcu 1998. godine.

Skica za Bitku, oko 1937.

- reljef, gips
- 18,4 x 32,3 cm
- bez signature
- GA-341
- otkup od Petra Dapca 2000.

Skica za Bitku, oko 1937.

- reljef, gips
- 18,3 x 32,2 cm
- bez signature
- GA-342
- otkup od Petra Dapca 2000.

Dva reljefa na pravokutnim gipsanim pločama, reljefno uzdignutog gornjeg i donjeg ruba u širini 2,5 cm. Oba reljefa prikazuju scenu dva propeta konja s jahačima okrenuta jedan prema drugome u trenutku bitke. Konjanici s plaštevima, štitovima i buz-dovanima komponirani su izuzetno dinamično i izvedeni grudičastom modelacijom. Tematski, to su scene iz bitke na Kosovu, odnosno sukoba srpske i turske konjice, koje je Augustinčić razrađivao kao skice za reljef na postamentu spomenika kralju Aleksandru I. Karađorđeviću u Somboru. Spomenik je otkriven 1940. godine, a gipsani model spomeničkog reljefa u stalnom je postavu Galerije.

Oba reljefa Augustinčić je svojedobno poklonio ocu Petra Dapca u Zagrebu od kojega su otkupljeni 2000. godine.

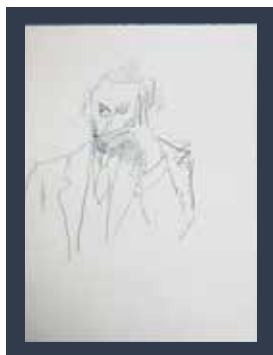
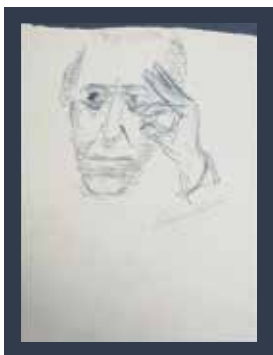

Torzo / Ženski torzo, 1926.

- bronca
- vis. 36 cm
- sign. na draperiji uz desnu nogu: AUGUSTINČIĆ 926
- inv. br. GA-361
- otkup od Berislava Domjanića i Ljiljane Zlatarić 2002.

Prikaz nage mlade žene u trku, u snažnom iskoraku lijevom nogom prema naprijed. Skulptura je izvedena kao torzo, no s fragmentom glave i tipiziranim licem te je pandan (izvorište?) sličnom muškom »torzu« iz 1950-ih godina (GA-180). Forma udova rezana je sredinom nadlaktica odnosno potkoljenica, a glave od vrha čela do dna zatiljka. Melodiodzne linije zavijorene kose i draperije između nogu, detalji fizionomije te stilizacija čine ovu skulpturu paradigmatiskim primjerom *art déco*a.

Skulptura je otkupljena od Berislava Domjanića i Ljiljane Zlatarić u Sv. Ivanu Zelini 2002. godine i dio je stalnog postava Galerije.

Portret

- olovka na papiru
- 19 x 14,3 cm
- bez signature
- inv. br. GA-345
- otkup od H. Ž. 2000.

Portret

- olovka na papiru
- 19 x 14,3 cm
- sign. d. d.: Augustinčić
- inv. br. GA-346
- otkup od H. Ž. 2000.

Portret

- olovka na papiru
- 19,2 x 14,3 cm
- bez signature
- inv. br. GA-347
- otkup od H. Ž. 2000.

Dva crteža

- olovka na papiru
- 29,5 x 42 cm
- bez signature
- inv. br. GA-348
- otkup od Hinka Živkovića 2000.

Augustinčić se crtežom bavio kudikamo manje nego kiparstvom i njegov crtački opus je srazmjerno malobrojan. Nije bio znan kao kipar koji crtežom priprema kiparsku izvedbu, a kao samostalnom likovnom disciplinom crtežom se bavio najučestalije u godinama do 1926. kada u Salonu Ullrich u Zagrebu izlaže dvanaest radova u ugljenu, krunu, kredi i tušu. U njegovoj poslijeratnoj likovnoj ostavštini ne nalazimo puno crteža, pa je stoga svaki trag takvog djelovanja važan. Ovi crteži nastali su najvjerojatnije kao neobavezni crtački zapisi u trenucima zamornih sjednica, u kojima Augustinčić potezima olovkom registrira lica i geste (GA-345; GA-346; GA-347). Veću pozornost pridao je dvama crtežima izvorno nastalima na istom arku papira, a kasnije zbog izlagačkih razloga razdvojenih: precizno crtanom profilu starijeg proćelavog muškarca s naočalama okruglih stakala i apstraktnom crtežu koji pokazuje zanimljiv raspon od geometrijskih do antropomorfnih elemenata.

Ovi crteži otkupljeni su od Hinka Živkovića u Zagrebu 2000. godine.

Skica za spomenik Titu, 1947.

- bronca
- vis. 23 cm
- sign. bočno na plinti: AUGUSTINČIĆ
- inv. br. GA-369
- otkup od Katarine Mrkajić 2003.

Josip Broz Tito (Kumrovec, 1892. – Ljubljana, 1980.), revolucionar, političar, državnik, maršal, predsjednik SFRJ. Rođen u seljačkoj obitelji, osnovnu školu završio u Kumrovcu, a u Sisku izučio bravarski zanat. Kao austro-ugarski vojnik zarobljen 1915. i odveden u rusko zarobljeništvo iz kojeg bježi i pridružuje se boljševicima. Po povratku u Hrvatsku 1920. postaje član Komunističke partije Jugoslavije. Od 1935. do 1937. boravi u Moskvi. Od 1937. organizacijski, a od 1939. glavni tajnik KPJ. Organizator i vođa jugoslavenskih partizana (od 1943. maršal). Nakon Drugog svjetskog rata jugoslavenski premijer (1945. – 1953.) i doživotni predsjednik (1953. – 1980.). Aktivan čimbenik poslijeratne međunarodne politike, jedan od osnivača i glavni protagonist Pokreta nesvrstanosti. Politikom mira i međunarodne suradnje stekao je svjetski ugled i svrstao se među ključne ličnosti svjetske politike.

Ova skica za spomenik Titu u Kumrovcu predstavlja dobar, izražajan odljev, a otkupljena je od Katarine Mrkajić iz Splita 2003. godine.

Skice za Spomenik Titu, 1947. (1970-ih i 1980-ih)

• bronca • vis. 23 cm • sign. na plinti: A AUGUSTINČIĆ • natpis odozdo: ZENIT / KUMROVEC
i punca: LJEVAONA ULAMA • inv. br. GA-343 • otkup od Ivce Hrbuda 2000. | <ul style="list-style-type: none"> • bronca • vis. 23 cm • sign. bočno na plinti:
A AUGUSTINČIĆ • natpis odozdo: punca
ZENIT / KUMROVEC • inv. br. GA-386 • otkup od tvrtke Zenit 2008. |
|--|---|

O popularnosti Augustinčićeva uprizorenja Tita u šinjelu, kojeg je 1948. spomenički izveo za Kumrovec, svjedoči činjenica da su primjerci, fragmenti i skice tog spomenika bili najeksploatiranija figura u bivšoj Jugoslaviji. Skica »kumrovečkog« spomenika, uz nekoliko autorskih odljeva, doživjela je razinu multipla i suvenirsku nakladu, najvećim dijelom u kumrovečkoj ljevaonici tijekom 1970-ih godina. Skice otkupljene od Ivce Hrbuda u Zagrebu 2000. te od tvrtke Zenit u Kumrovcu 2008. godine, primjeri su serijske proizvodnje, punog lijeva i površine bez izražajnosti. Kao i skica GA-369, otkupljeni su kako bismo na primjerima iz Augustinčićeva opusa što zornije pristupili pitanju originala u skulpturi. Sva tri primjerka bila su predstavljena na izložbi Antun Augustinčić – oko originala u Salonu GAA 2008. godine.

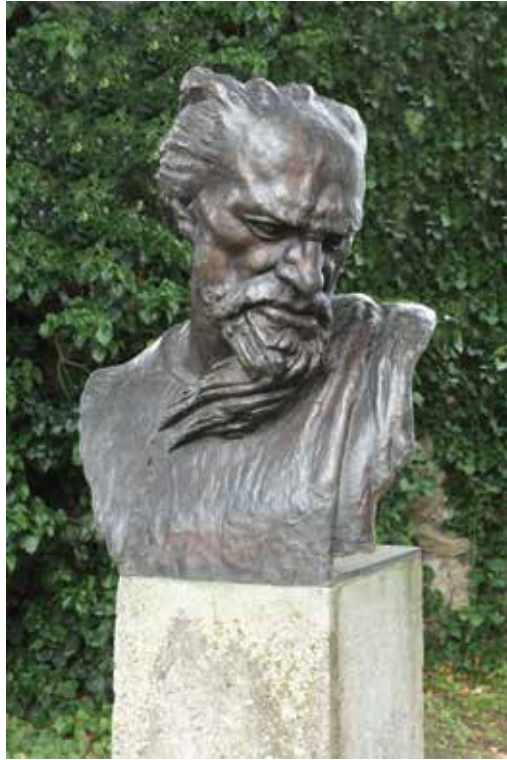

Portret Miroslava Krleže, 1969.

- bronca
- vis. 11 cm
- bez signature
- inv. br. GA-362
- otkup od Mire Ovčarić-Kovačević 2001.

Miroslav Krleža (Zagreb, 1893. – 1981.), književnik i pokretač književnih časopisa (*Plamen*, *Danas*, *Pečat*...). Spisateljsku djelatnost započinje potkraj Prvog svjetskog rata (*Kraljevo*, 1918.) te postaje jedan od vodećih književnika svog vremena (*Hrvatski bog Mars*, 1922.; *Gospoda Glembajevi*, 1929.; *Povratak Filipa Latinovicza*, 1932.; *Balade Petrice Kerempuha*, 1936.; *Banket u Blitvi*, 1938.). Uz književnu aktivnost (*Zastava*, 1969.), pokreće stvaranje Jugoslavenskog leksikografskog zavoda (danas Leksikografski zavod »Miroslav Krleža«) 1950. i rukovodi izdavanjem enciklopedije. Od 1947. redovni član JAZU, a od 1947. do 1957. njezin predsjednik.

Po svjedočenju Augustinčićeva suradnika Stanka Jančića, ova skica nastala je u glini kao posljedica nadahnuća u svega nekoliko trenutaka. Djelo je Galerija otkupila 2001. od udovice slikara Ede Kovačevića, restauratorice tekstila Mire Ovčarić-Kovačević iz Zagreba. Iako malih dimenzija, postiže dojam monumentalnosti te u stalnom postavu Galerije predstavlja završni akcent niza portreta.

Mojsije, 1934.

- bronca
- vis. 56 cm
- sign. l. d.: AUGUSTINČIĆ
- inv. br. GA-363
- otkup od Dinka Dragičevića 2002.

Augustinčićeva interpretacija Mojsija kao starijeg muškarca visokog čela, izraženih obrva, pramenova kose zabačenih unatrag, s brkovima i dugom bradom koja pada na prsa. Glava Mojsija je fragment cijele figure koju je Augustinčić izveo kao nadgrobnu figuru na grobnici obitelji Gluck, a koja je kasnije postavljena kao *Spomenik izraelskim žrtvama* na Mirogoju, gdje stoji i danas. Vidljivo tordiranje glave ulijevo i dolje posljedica je impostacije cijele figure: Mojsije stoji pogleda uprtog u ploču s Božjim zapovijedima koje drži u lijevoj ruci. Isti takav fragment u bronci, samo s modeliranim plećima, posjeduje Gliptoteka HAZU.

Glava Mojsija je otkupljena od Dinka Dragičevića iz Splita 2002. godine i postavljena u Park skulptura Galerije.

Maršalski znak, 1945.

- reljef, metal
- Ø 19 cm
- bez signature
- inv. br. GA-364
- otkup od Mladena Milanovića 2002.

Ovaj primjerak je redukcija u metalu Grba Jugoslavije većih dimenzija, koji Galerija posjeduje kao gipsani model u svom fundusu. Augustinčić i Đorđe Andrejević Kun autori su grba poslijeratne Jugoslavije, čije su prve skice razradili u tadašnjem Domu kulture u Jajcu, kao dekoraciju Drugom zasjedanju AVNOJ-a, u studenom 1943. godine. Grb Jugoslavije čini jezgru Augustinčićeva *Maršalskog znaka*, zacijelo najopsežnijeg i najraskošnijeg likovnog zahvata koji je izveo na polju poslijeratnih znamenja. U dva kružna reljefna friza oko grba Jugoslavije interpretacija je NOB s velikim brojem likova u pokretu i glorifikacijom ratne pobjede. Repeticiju istih oblika i *horor vacui* Augustinčić će primijeniti i u kasnijim svojim spomeničkim realizacijama, primjerice na Šehitlucima i Stubici.

Djelo je otkupljeno od Mladena Milanovića u Zagrebu 2002. godine.

Muški akt, 1922.

- ugljen na papiru
- 38 x 12,6 cm
- sign. d. d.: AUGUSTINČIĆ 922
- inv. br. GA-366
- otkup od Zvonimira Zagode 1993.

U visokom i uskom kadru crtež muškog akta s leđa, u kontrapostu s osloncem na desnoj nozi i rukama koje oko vrata drže ovijeni komad tkanine. Izveden finim sjenčanjem i s osjećajem za vjerodostojan prikaz volumena, svjedoči o izvanrednom crtačkom talentu Augustinčića kao 22-godišnjaka.

Crtež je nekad bio u vlasništvu Ive Lončarića, a Galerija ga je otkupila od Zvonimira Zagode u Zagrebu 1993. godine.

***Prelja*, oko 1935.**

- bronca
- vis. 54,5 cm
- sign. sprijeda d.: AUGUSTINČIĆ
- inv. br. GA-367
- otkup od Mladena Mateljana 2003.

Stojeći ženski lik odjeven u dinarsku narodnu nošnju, glave zakrenute ulijevo i pogleda uperenog u preslicu koju drži u lijevoj ruci. Težište je na desnoj nozi, a lijeva je oslonjena na nisko uzdignuće. Ova skica predstavlja zrcalni odraz *Prelje* koju je Augustinčić izveo u prirodnoj veličini 1939. godine za nadgrobni spomenik obitelji Ristić na gradskom groblju u Nišu. Simbolika ženske figure s preslicom je jasna s obzirom da je Mita Ristić bio utemeljitelj i vlasnik najveće tvornice tekstila u Srbiji prije Drugog svjetskog rata. Brončana *Prelja* ukradena je s niškog groblja 2006. godine.

Skulptura je otkupljena od Mladena Mateljana u Splitu 2003. godine te je dio stalnog postava treće dvorane Galerije.

Pijanci, 1935.

- bronca
- vis. 12,6 cm
- natpis bočno na plinti (flomasterom): A.AUGUSTINČIĆ
- inv. br. GA-400
- otkup od Jurja Razmilića 2010.

Kompozicija žandara i financa koji zagrljeni teturaju i pjevaju, jasno i glasno izražava duh grupe *Zemlja*, koje je Augustinčić 1929. bio jedan od osnivača i pripadao joj do 1933. To što *Pijanci* u to vrijeme nisu bili izlagani i britkost umjetničkog izraza podržava nas u uvjerenju da su nastali 1935. kao Augustinčićeva reakcija na istodobnu policijsku zabranu grupe *Zemlja*, što se poklapa s datacijom prvotne vlasnice Ksenije Kantoci. Još jedan brončani primjerak pripadao je zbirci dr. Rafaela Dolinšeka, a od 1965. godine vlasništvo je Moderne galerije u Zagrebu.

Ova skulptura je izlagana na izložbi radova iz zbirke Juraja Razmilića (Brač, 22. XI. – 10. XII. 1990.), od kojega je i otkupljena 2010. godine.

Juriš, oko 1946.

- bronca
- vis. 10 cm
- bez signature
- inv. br. GA-419
- otkup od Mire Kun 2013.

Kompozicija udvojenih figura boraca u snažnom iskoraku prema naprijed, u pozi juriša, skica je figuralne grupe sa *Spomenika zahvalnosti Crvenoj armiji* u Batinoj Skeli koji je Augustinčić dovršio 1947. godine kao najmonumentalniji spomenik na prostoru bivše Jugoslavije.

Skica je 2013. godine otkupljena od Mire Kun, kćeri majstora slikara i Augustinčićeva suradnika, Đorđa Andrejevića Kuna iz Beograda, koji je skulpturu dobio na poklon od Augustinčića.

Glava ranjenika, 1937.

- bronca
- vis. 40 cm
- bez signature
- inv. br. GA-420
- otkup od Mire Kun 2013.

Glava ranjenika je fragment *Spomenika palim Nišlijama* (Niš, 1937.), koji tematizira ključne događaje u povijesti grada: od Prvog srpskog ustanka 1874. do okončanja I. svjetskog rata i oslobođenja Niša 1918. Dio je reljefnog friza figura isprepletenih u silovitom pokretu, koji u prirodnoj veličini i punom plasticitetu prikazuje borbu srpsko-francuske vojske protiv Austro-Ugarske Monarhije 1918.; unazad zabačena glava neobrijanog muškarca sklopljenih očiju i blago otvorenih usta portret je neznanog austrougarskog vojnika u trenutku kada ga bajunetom probada francuski vojnik. Ovaj fragment, izveden kao visoki reljef, zbog svoje je izražajnosti i likovne uspjelosti kasnije izdvojen iz cjeline: po gipsanom modelu izliven je u broncu te isklesan u kamenu.

Skulptura je 2013. godine otkupljena od Mire Kun, kćeri majstora slikara i Augustinčićeva suradnika, Đorđa Andrejevića Kuna iz Beograda, koji je skulpturu dobio na poklon od Augustinčića.

Akt muškarca koji sjedi, 1926.

- gips
- vis. 60 cm
- bez signature
- inv. br. GA-446
- otkup od Gorana Jurića 2017.

U sklopu stručnog mišljenja o ove dvije skulpture B. Pejković je iscrpno naveo njihovo porijeklo: prvi vlasnik skulptura bio je banski financijski savjetnik Dimitrije Garb (Beč, 1881. – Zagreb, 1961.). Skulpture je naslijedio njegov sin Marijan (Zagreb, 1912. – 1984.) koji ih poklanja svojoj kćeri Mirjani (Zagreb, 1944.). B. Pejković također navodi kako izvorno skulpture nisu bile patinirane te kako im je sadašnja tamna patina dana oko 1975. – 1977. u Školskom centru za dekorativnu umjetnost i industrijsko oblikovanje u Splitu. Po njima je u *Umetničkoj livnici Jeremić* u Beogradu 2005. načinjen po jedan brončani primjerak za vlasnicu Mirjanu (udatu Bursać), koja potom gipsane skulpture poklanja svom sinu iz prvog braka Goranu Juriću. Prema vlasnikovoj obiteljskoj predaji, skulpture predstavljaju Augustinčićev diplomski rad. Pejković zaključuje kako je prema stilskim obilježjima moguće da je *Mladić s amforom* nastao potkraj Augustinčićeva studija na Kraljevskoj akademiji za umjetnost i obrt u Zagrebu (kod I. Meštrovića), ili u vrijeme njegova boravka u Parizu, gdje je od 1924. do 1926. studirao

Mladić s amforom, 1924. – 1926.

- gips
- vis. 69 cm
- bez signature
- inv. br. GA-447
- otkup od Gorana Jurića 2017.

na Školi primijenjenih umjetnosti i na Akademiji lijepih umjetnosti (kod J. A. Injalberta). Također, *Akt muškarca koji sjedi* uistinu je mogao nastati potkraj njegova studija u Parizu, gdje se imao prilike dobro upoznati s djelom A. Rodina.⁵

Obje skulpture otkupljene su od Gorana Jurića iz Baške Vode 2017. godine.

⁵ Božidar Pejčković: *Stručno mišljenje o skulpturi*, čuva se u muzejskoj dokumentaciji Galerije Antuna Augustinčića.

Glava vojnika, 1932.

- bronca
- vis. 51,6 cm
- bez signature
- inv. br. GA-445
- otkup od Branka Gavrina 2017.

Glava vojnika blago otvorenih usta s kacigom na glavi fragment je figure sa *Spomenika palim Šumadincima* koji je Augustinčić izveo uz idejni doprinos Joze Kljakovića 1932. u Kragujevcu. To je bio prvi u nizu velikih Augustinčićevih spomenika koji je riješio robu-
sno i ekspresivno. Oko središnjeg visokog kamenog stuba s figurom na vrhu radijalno su postavljena četiri kamena istaka sa po dvije brončane figure u izraženom pokretu prema naprijed. Svaka figuralna grupa predstavlja jednu od sudbonosnih godina iz srpske po-
vijesti (Prvi i Drugi srpski ustanak, Balkanski ratovi i Prvi svjetski rat). Ova glava je glava jedne od figura vojnika koji simboliziraju događaje iz 1914. godine, odnosno izbijanje Prvog svjetskog rata.

Skulptura je otkupljena od Branka Gavrina u Zagrebu 2017. godine

Odmor, 1929. (2001.)

- bronca
- vis. 51 cm
- sign. straga d. d.: AUGUSTINČIĆ
- inv. br. GA-355
- odljev po gipsanom modelu u vlasništvu Gliptoteke HAZU 2001.

Lirski motiv djevojke u poluležećem stavu, zbijenog volumena i zaobljenih ploha, predstavlja karakterističan motiv razdoblja s kraja 1920-ih i početka 1930-ih godina, obilježenog intimizmom i stilizacijom. U diskursu Augustinčićeva kiparskog razvoja, godine od 1917. do 1932. godine mogu se smatrati njegovim formativnim razdobljem u kojem stvara komornu skulpturu, aktove i portrete.⁶ Nakon toga Augustinčić će svoj prepoznatljiv stil temeljiti na realizmu, a komorna djela zamijeniti jakom spomeničkom produkcijom.

Skulptura je lijevana u broncu po gipsanom modelu u vlasništvu Gliptoteke HAZU u Zagrebu 2001. godine.

⁶ Više u katalogu izložbe Antun Augustinčić: Komorna skulptura 1917. – 1932. (autor izložbe: Snježana Pintarić; urednik: Božidar Pejčković), Galerija Ulrich, Zagreb, 1995.

Kupačica / Crna Afrodita, 1927. (2005.)

- bronca
- vis. 88,5 cm
- sign. dolje bočno: AUGUSTINČIĆ 927
- inv. br. GA-382
- odljev po brončanoj skulpturi u vlasništvu Daruvarskih toplica

Augustinčić je ovaj rafinirani ženski akt izradio 1927. godine, no okolnosti njegove izrade nisu poznate. Poslije Drugog svjetskog rata akt je bio smješten u prostorima njegove Majstorske radionice na Jabukovcu. Tijekom 1950-ih godina Augustinčiću su se obratili predstavnici Daruvara s namjerom kupnje neke skulpture kojom bi oplemenili daruvarski kupališni (Julijev) park. Prilikom posjeta njegovu ateljeu zapazili su figuru *Kupačice*, kupili je i postavili u spomenuti park. *Kupačica* je postala jedan od simbola Daruvara i Daruvarskih toplica, a građani su joj nadjenuli imena *Gola Maja*, *Tužna Mara* i *Crna Afrodita*. Godine 2012. *Kupačica* je bila ukradena iz daruvarskog parka, no nakon pronalaska je restaurirana i vraćena na mjesto.

Galerija je 2005. godine angažirala Ljevaonicu umjetnina ALU da po brončanoj skulpturi u Daruvaru odlijeje jedan primjerak za svoj Park skulptura.

***Anđeo*, 1933. (2009.)**

- bronca
- vis. 96 cm
- sign. sprijeda dolje: A-AUGUSTINČIĆ 1933
- natpis straga sredina: LJEVAO ANTOLIĆ; straga lijevo: LJEVAONICA UMJETNINA ALU ILICA 85 ZAGREB 1/1 2009.
- inv. br. GA-391
- odljev po brončanoj skulpturi u vlasništvu Višnje Matulaj Dančilović 2009.

Anđeo u liku djevojke s krilima odjevene u tuniku varijanta je daruvarske *Kupačice* (GA-382). Godine 1933. izvedena je i postavljena kao nadgrobna figura na grobu obitelji Crkvenec – Palčić – Matulaj na Mirogoju, gdje se i danas nalazi.

Galerija je 2008. / 2009. godine, uz odobrenje tadašnje vlasnice groba Višnje Matulaj Dančilović, angažirala Ljevaonicu umjetnina ALU čiji su djelatnici uzeli otisak s brončane figure na Mirogoju i odlili figuru u broncu. Figura *Anđela* postavljena je u Park skulptura Galerije Antuna Augustinčića u Klanjcu.

POKLONI / USTUPANJA

Portret S. D. Aleksandera, 1938.

- bronca
- vis. 40 cm
- sign. lijevo straga: AUGUSTINČIĆ
- natpis na pločici učvršćenoj na plintu: PREDSEDNIKU S. D. ALEKSANDRU O 25-GODIŠNJICI PREUZIMANJA ZAGREBAČKE PIVOVARNE KOMERCIJALNI I TEHNIČKI ČINOVNICI
- inv. br. GA-132
- poklon Irine Aleksander 1980.

Samuel David Aleksander (Zagreb, 1862. – 1943.), industrijalac i dobrotvor, potomak ugledne i utjecajne židovske obitelji Aleksander. Vlasnik niza tvornica, dioničar i predsjednik *Zemaljskog saveza industrijalaca* u okviru kojega je ujedinio svu industriju Hrvatske, Slavonije i Dalmacije štiteći je od mađarskog utjecaja. Filantrop, darovao je veliki dio svoje zarade u humanitarne svrhe.

Augustinčić je ovaj odlični realistični portret izveo 1938. godine po narudžbi činovnika Zagrebačke pivovare koji su naručili portret svog predsjednika o 25. godišnjici preuzimanja Zagrebačke pivovare. Portret je 1980. Galeriji poklonila njegova snaha Irina Aleksander, spisateljica i supruga Samuelovog sina Božidara, koja je tada živjela u Švicarskoj.

Portret Mladena Ivekovića, 1928.

- bronca
- vis. 40,5 cm
- sign. d. d.: A-AUGUSTINČIĆ
- inv. br. GA-313
- poklon Osnovne škole Otona Ivekovića 1992.

Mladen Iveković (Zagreb, 1903. – 1970.), hrvatski političar, publicist i diplomat. Brat Hrvoja Ivekovića. Suprug Drage Mikačić, sestre Augustinčićeve supruge Nade. Studirao u Parizu i na Pravnom fakultetu u Zagrebu, gdje je 1928. i doktorirao. Pokretač i član novinskih redakcija (*Novi list, Odjaci...*). Zbog komunističke djelatnosti više puta zatvaran. Član Izvršnog odbora AVNOJ-a (1942. – 1943.), glavni urednik *Vjesnika* (1943. – 1945.), vijećnik ZAVNOH-a, član AGITPROP-a i CK KPH te 1944. ministar industrije i rudarstva u prvoj hrvatskoj vladi. Zastupnik u Narodnoj skupštini FNRJ (1945. – 1963.) i predsjednik njena Saveznoga vijeća (1958. – 1963.), diplomat u Rimu (1947. – 1952.) i Bonnu (1952. – 1956.) te publicist (*Hrvatska lijeva inteligencija 1918. – 1945., 1970.*).

Portret *Mladena Ivekovića* je 1972. godine postavljen u Osnovnoj školi dr. Mladena Ivekovića u zagrebačkoj Kustošiji. Škola je 1992. godine promijenila ime u Osnovna škola Otona Ivekovića te portret poklonila Galeriji. Portret Mladena Ivekovića dio je stalnog postava Galerije, izložen u dvorani s portretima.

Portret Joea Matošića, 1938.

- reljef, bronca
- 54,5 x 43 cm
- sign. lijevo bočno: A AUGUSTINČIĆ
- inv. br. GA-318
- poklon Nade Matošić 1995.

Josip (Joe) Matošić (Zadar, 1890. – Zagreb, 1966.), publicist i novinar. Nakon studija prava u Zagrebu i Beču prije Prvog svjetskog rata piše za časopis *Vihor* i pokušava pokrenuti prvi hrvatski futuristički časopis *Zvrk*. Tijekom 1920-ih i 1930-ih godina radi kao novinar i urednik tjednika (*Hrvatski borac* i *Danica*) i antologija (*Klasici svjetskog humora*). Politički angažiran protiv velikosrpske hegemonije, zatvaran je i prognan iz Zagreba na pet godina. Autor je brojnih polemika i djela političke publicistike (*Krvava Bugarska*, 1925.; *Benito Mussolini*, 1928.), romana (*Sumrak Habsburga*, 1930.) i leksikona (*Leksikon mudrosti*, 1960.). Augustinčić je portret svog mecene i prijatelja Matošića izveo 1938.; gipsani model u fundusu je Galerije, a jedan brončani odljev postavljen je 1966. na Matošićev grob na zagrebačkom Mirogoju.

Reljef je bio vlasništvo njegove kćeri Štefanije Matošić, a unuka Nada Matošić iz Zagreba poklonila ga je Galeriji 1995. Moderna galerija u Zagrebu posjeduje kamenu verziju reljefa.

Portret ing. Novaka, 1920.

- gips, reljef
- 29 x 20 cm
- bez signature
- inv. br. GA-332
- poklon Zrnke Novak 1999.

Gejza Novak (Klanjec, 1901. – Zagreb, 1970.). Augustinčićev bliski prijatelj iz djetinjstva, stanovao je u Klanjcu tik uz kuću obitelji Augustinčić. Stekavši zvanje inženjera, postao je djelatnik Gradske plinare u Gundulićevoj ulici 32 u Zagrebu te je uredio publikaciju *Domaćinski kalendar* Gradske plinare 1936. godine. Gejza i njegova supruga Zdenka su 1942. godine, najvjerojatnije posredstvom Diane Budisavljević i njene organizirane mreže suradnika, posvojili djevojčicu s Kozare koja je tijekom rata izgubila roditelje i nadjenuli joj ime Zrnka.

Zrnka Novak (Potkozarje 1941. ? – Zagreb, 2014.), povjesničarka umjetnosti i novinarka, izradila je 1977. prvi *Razvojni plan Galerije Antuna Augustinčića* kojim su postavljene njeni muzeološki temelji, a 1999. godine poklonila je Galeriji ovu gipsanu plaketu s portretom svog očuha Gejze kao mladog muškarca u profilu te popratnu dokumentaciju.

Pobjeda / Djevojka s bakljom / Nika, 1945.

- bronca
- vis. 255 cm
- sign. na plinti: A. AUGUSTINČIĆ 1945.
- natpis (ćirilicom): LIVNICA »PLASTIKA« BEOGRAD
- inv. br. GA-352P
- ustupila u dugotrajnu pohranu MHZ – Staro selo Kumrovec 1993.

Bosonogi i gologlavi ženski lik, odjeven u dugačku tuniku stegnuta u struku i kratki haljetak, u visoko podignutoj lijevoj ruci drži baklju s petokrakom zvijezdom, a u spuštеноj desnoj mač. Impostacija sugerira iskorak lijevom nogom, dok desna noga otraga prstima dodiruje tlo. Dojam kretnje prema naprijed pojačan je izražajnom masom zavijorene kose i draperije. To je umanjena varijanta spomeničke figure od sedam metara, koju je Augustinčić izveo kao završni akcent *Spomenika zahvalnosti Crvenoj armiji* kod Batine Skele 1947. godine. Isto takva umanjena varijanta postavljena je 1965. godine (a 1990-ih uklonjena) na partizanskom spomen-groblju u Brčkom.

Ovaj primjerak bio je postavljen u parku Vile Kumrovec, a od 1993. godine je kao dugotrajna pohrana dio fundusa Galerije.

Spomenik Titu, 1948. (1980-ih)

- bronca
- vis. 202 cm
- sign. lijevo bočno na plinti: A. AUGUSTINČIĆ
- inv. br. GA-353P
- ustupio u trajnu pohranu Nacionalni Park Plitvička jezera 1998.

Nakon što je prvi primjerak ove spomeničke figure odliven u broncu u listopadu 1948. godine i postavljen ispred Titove rodne kuće u Kumrovcu, do kraja 1980-ih godina odliveno je dvadesetak primjeraka.

Ovaj primjerak je nekad stajao u sklopu Muzejske zbirke Spomen-doma 6. ličke proleterske divizije na Mukinjama, u Nacionalnom parku Plitvička jezera. Devastiran je tijekom srpske okupacije od rujna 1991. do kolovoza 1995. godine, a 1998. godine NP Plitvička jezera ustupio ga je Galeriji u trajnu pohranu. Vidljive »intervencije« ostavljene su kao znakovi vremena.

Spomenik Titu, 1948. (1981.)

- bronca
- vis. 202 cm
- sign.
- inv. br. GA-371
- ustupio Hrvatski zavod za privatizaciju 2004.

Ovaj primjerak »kumrovečkog« spomenika lijevan je u broncu 1981. godine. Nekad je bio postavljen u političkoj školi u Kumrovcu, a Galeriji ga je ustupio Hrvatski zavod za privatizaciju 2004. godine. Postavljen je u Parku skulptura Galerije.

Poprsje Tita, 1960-ih

- bronca
- vis. 135 cm
- bez signature
- inv. br. GA-374
- poklon Zagrebačkog velesajma 2004.

Ovo portretno poprsje Tita u maršalskoj uniformi, velikih dimenzija – bez pouzdanih dokaza Augustinčićeva autorstva i s mogućim sudjelovanjem u ostvarenju nekog od suradnika Augustinčićeve Majstorske radionice – nekad je stajalo u prostoru Zagrebačkog velesajma, koji ga je Galeriji donirao 2004. godine.

Poprsje Tita, 1947. (?)

- bronca
- vis. 71 cm
- bez signature
- inv. br. GA-375
- poklon Zagrebačkog velesajma 2004.

Kiparska kvaliteta ovog Titova poprsja izvire iz impostacije koja sugerira kontrapost s osloncem na lijevu nogu (desno je rame blago povišeno u odnosu na lijevo, glava zakrenuta udesno) i sumarnoj modelaciji s preciznim naglascima na karakterističnim obilježjima (stisnute obrve, istaknute jagodice, bora oko usana, izbočen donji dio kosti brade, široka kravata). Gipsani primjerak nalazi se u fundusu Muzeja Jugoslavije u Beogradu, gdje je definirana ova datacija. Brončani primjerak tog poprsja Ministarstvo vanjskih i europskih poslova RH dalo je u muzejsku pohranu Muzeja Staro selo u Kumrovcu, gdje je smješten u Titovoj rodnoj kući.

Ovo brončano poprsje u fundus Galerije došlo je donacijom Zagrebačkog velesajma u listopadu 2004. godine.

Skica za Spomenik Titu, 1947.

- bronca
- vis. 23 cm
- sign. bočno na plinti: AUGUSTINČIĆ
- inv. br. GA-416
- poklon Dragice Fritz 2012.

Ova skica za »kumrovečki« spomenik primjer je dobrog odljeva, a Galeriji ju je poklonila Dragica Fritz (rođena Čukac) iz Zagreba 2012. godine. Pripadnici obitelji Čukac bili su žitelji Klanjca, a Dragičin otac je skulpturu dobio na poklon od Augustinčića.

Glava Tita, 1961.

- bronca
- vis. 39 cm
- bez signature
- inv. br. GA-462
- poklon Radivoja Jovičića 2018.

Portret je nastao u prosincu 1961. na Brijunima, u improviziranom ateljeu u Titovoj radionici na otoku Vanga / Krasnica. Tom prilikom su Omer Mujadžić i Antun Augustinčić bili gosti Josipa Broza i portretirali ga: Mujadžić je naslikao portret uljem na platnu, a Augustinčić je izveo skulpturu u glini. Isklesan u kararskom mramoru, ovaj portret Tita bio je postavljen u Vili Zagorje na zagrebačkom Pantovčaku (reproduciran je u Augustinčićevoj monografiji iz 1968.; kao godina nastanka navedena je 1963.), odakle je u svibnju 2015. godine prebačen u Muzej Staro selo u Kumrovcu. Po istom gipsanom predlošku jedan primjerak je odliven u srebru i bio je u posjedu Jovanke Broz u Užičkoj 15 u Beogradu. Ne zna se točan broj brončanih odljeva, a Galerija je jedan primjerak dobila na poklon od kipara, restauratora i Augustinčićeva suradnika Radivoja Jovičića 2017. godine.

25. godišnjica oslobođenja Zagreba, 1970.

- dvostrana medalja, bronca
- Ø 6 cm
- natpis uz obod, na aversu: 8. SVIBANJ 1945 DAN OSLOBOĐENJA ZAGREBA 1945 1970; na reversu: SOCIJALIZAM GRADIMO ZA ČOVJEKA 1945 1970
- inv. br. GA-365
- poklon Mara Grbića 2002.

Augustinčićev medaljarski opus nije mnogobrojan, no važan je zbog nekih vrhunskih primjeraka hrvatskog medaljarstva poput medalje Benka Horvata iz 1938. u kojoj je visokim plasticitetom i vjerodostojnim portretom ovjekovječio začetnika hrvatske numizmatike. Iako bez takvih kvalitativnih dosegâ, ova medalja zanimljiva je zbog Augustinčićeva korištenja vlastitih spomeničkih razrada: u plitkom reljefu na aversu Augustinčić aplicira lik borca sa zastavom, izveden kao *Spomenik ustanku* u Novoj Gradiški 1957. godine, a na reversu skicu za nerealizirani spomenik Nikoli Tesli.

Medalju je Galeriji donirao Maro Grbić iz Zagreba 2002. godine.

Posmrtna maska Milovana Kovačevića, 1946.

- reljef, gips
- 24 x 18 cm
- bez signature
- inv. br. GA-408
- poklon Zlate Bujan-Kovačević 2012.

Arhitekt Milovan Kovačević (Koprivnica, 1905. – Zagreb, 1946.) bio je blizak prijatelj Antuna Augustinčića, s kojim je, kao urbanist na regulaciji trga u Nišu, surađivao tijekom postavljanja Augustinčićeva *Spomenika palim Nišlijama* 1937. godine. Osim regulacije urbanog središta Niša, Kovačević je radio i regulaciju zagrebačkog Kaptola. Kao simpatizera lijevih intelektualaca, ustaše su ga 1943. uhitili te ga nakon mučenja odveli na vješanje, odakle je uspio pobjeći. Ubrzo nakon rata preminuo je od posljedica tih događaja. Njegov otac Andrija Kovačević napisao je o sinu Milovanu knjigu *Bijeg s vješala* (Disput, Zagreb, 2002.). Na dan smrti M. Kovačevića, 29. srpnja 1946., Antun Augustinčić je izradio njegovu posmrtnu masku.

Maska je bila u posjedu obitelji, a Galeriji ju je poklonila udovica Kovačevićeva sina Andre, Zlata Bujan-Kovačević u Samoboru 2012. godine.

Mali konjanik, 1935.

- gips
- vis. 24,5 cm
- bez signature
- inv. br. GA-452
- poklon Radivoja Jovičića 2018.

Oštećenu, no izražajnu skicu za konjanika Galeriji je donirao kipar, restaurator i Augustinčićev suradnik Radivoje Jovičić iz Zagreba 2018. godine.

Portret Krste Hegedušića, 1956.

- olovka u boji
- 6 x 6 cm
- natpis / signatura (flomasterom): Antun Augustinčić: Portret K. Hega oko 1956 (crtano na sjednici Odjela za lik. umjetnosti JAZU).
- inv. br. GA-464
- poklon Petra Hranuellija 2018.

Slikar Krsto Hegedušić (Petrinja, 1901. – Zagreb, 1975.), završio ALU u Zagrebu 1926., a potom se usavršavao u Parizu 1926. – 1928. Jedan je od osnivača Udruženja umjetnika *Zemlja* (1929. - 1935.). U Hlebinama je 1930. počeo podučavati seljake slikarstvu, a u časopisima i zbornicima (*Književnik*, *Pečat...*) objavljivao je članke o likovnoj i kulturnoj problematici. Zbog svojih socijalističkih pogleda u više je navrata zatvaran. Od 1937. predavao je na ALU u Zagrebu; od 1950. vodio Majstorsku radionicu za slikarstvo. Član JAZU od 1948. Pokrenuo časopis *Bulletin Instituta za likovne umjetnosti*, potaknuo osnivanje Arhiva za likovne umjetnosti i Kabineta grafike HAZU.

Dosad nepoznat portret dugogodišnjeg Augustinčićeva suradnika, uokviren zajedno s rukopisnim natpisom koji svjedoči atribuciju i dataciju, Galeriji je poklonio kipar Petra Hranuelli iz Zagreba 2018. godine.

Acquisitions of the Antun Augustinčić Gallery Collection

Master sculptor and academician Antun Augustinčić (Klanjec, 1900 – Zagreb, 1979) lived and worked in Zagreb, where he also taught as a Professor at the Academy of Fine Arts. His public monuments were placed in countries around the world. However, the sculptor's ties to his native town remained strong throughout his life, which is why he decided to donate his works to Klanjec, on condition that a gallery was built in which his sculptures would be exhibited. In 1970 he signed the deed of donation and in 1976 the Antun Augustinčić Gallery was opened. Augustinčić died in 1979. In accordance with his wishes, the urn with his ashes was buried under the *Carrying the Wounded* sculpture, next to the Gallery entrance. The Gallery has since developed from a venue that showcases Augustinčić's works to a museum of sculpture. Along with safeguarding and exhibiting the museum's holdings, the Gallery has made a sustained effort to make new acquisitions – within the limits of its financial resources and with respect to professional codes and protocols – in order to enrich the holdings with additional pieces and contribute to a broader understanding of Augustinčić's art, "so that all phases of his work can be represented with as many originals as possible".¹

This exhibition marks the 50th anniversary of Augustinčić's gift and the 120th anniversary of his birth. It presents the results of our acquisition efforts for his Gallery. The sculptor's original donation comprised of approximately three hundred pieces (mainly in plaster but some also in bronze, clay, and plasticine). Additional fifty six pieces have been acquired: forty six sculptures, one medal, and nine drawings. Fifteen pieces have been donated or presented, thirty eight were purchased from private owners, and three were cast in bronze from the moulds not owned by the Gallery. Of all the acquired pieces, fifteen have become part of the permanent exhibit, while others are appropriately stored in the new depot of the Antun Augustinčić Gallery Studio.

Most acquisitions have been displayed in occasional exhibitions or shown in publications but some have not yet been available for public viewing. Since the first acquisition was made in 1980, the *Acquisitions of the Antun Augustinčić Gallery Collection* exhibition marks forty years of continuous collection of Augustinčić's works in the Gallery in Klanjec.

¹ B. Pejković: *The Purchase Plan of the Antun Augustinčić Gallery*. Documents of the Antun Augustinčić Gallery, Filing No. 91/99, Sept 27, 1999

AKVIZICIJE ZBIRKE GALERIJE ANTUNA AUGUSTINČIĆA

Otkupi i lijevanja | Pokloni i ustupanja

Studio Galerije Antuna Augustinčića, 6. lipnja – 6. rujna 2020.

AUTOR IZLOŽBE I LIKOVNOG POSTAVA

Davorin Vujčić

TEHNIČKI POSTAV

Igor Siročić, Robert Žitnik

IZDAVAČ

Muzeji Hrvatskog zagorja – Galerija Antuna Augustinčića, Klanjec

ZA IZDAVAČA

Nadica Jagarčec

UREDNIK

Božidar Pejković

TEKST

Davorin Vujčić

FOTOGRAFIJE

Davorin Vujčić

LEKTURA I KOREKTURA

Ana Benc

PRIJEVOD

Silva Tomanić Kiš

OBLIKOVANJE

Božidar Pejković

PRIPREMA

ArTresor naklada d.o.o., Zagreb

TISAK

Intergrafika – TTŽ d.o.o., Zagreb, 2020.

NAKLADA

300

Izložba je realizirana uz potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske

ISBN 978-953-265-201-7

ISBN 978-953-265-201-7